

Wychodzi codziennie z wyjątkiem dni

Cena prenumeraty.

W Lwowie: Na Prowincji
Miesięcznie zł. 75 ct. Miesięcznie zł. 1 10
Kwartalnie 2 „ 25 „ Dwumies. „ 2 10
Półrocznie 4 „ 50 „ Kwartalnie „ 3 —
Rocznie 9 „ „ Rocznie „ 12 —
Za dostawę do domu miesięcznie 25 ct.

Numer kosztuje 4 centy.

Prenumeratę z dostawą do domu w Lwowie
należy składać w Biurze Drukarskim, ul. Karola
Ludwika Nr. 5.
Prenumeratę tak miejscową jak i samoloco-
wą winno się konczyć z końcem miesiąca, kwarta-
łu, półroczu lub roku, inną się nie przyjmują.

PRZEGŁĄD

polityczny, społeczny i literacki.

Dr. Gerarda bisk. Autonomia
Jutro: św. Kłofasa Korneliya

Adres redakcji i Administracji:
ulica Sykstuśka I. 45.

Naczelny Redaktor i Wydawca: Ludwik Mastowski.

Wschód słońca g. 5 m. 56
Zachód „ 5 „ 47

Długość dnia g. 11 m. 51
Ubyło dnia 4 m.

Z zamknięcia
się należy do A
Przebieg
przy ulicy Syk-
stuskiej nr 5
i odwrotnie jest
Upraszam się
przekazać poc-
tach. Osoby przy-
jęte rachować po 5 ct. do kad-
dego listu.
Miejscową prenum. w Lwowie przyjmują
Tudka J. Wąsowa, ulica Czarnieckiego 2.
przy ul. Karola Ludwika 5.
ul. Jagiellońskiej 4.
ul. Słowackiego (obok latarni Diany)
Biuro drukarskie, ul. Karola Ludwika 10
Rękoopis Redakcja nie zwraca.

Upraszam się o wcześniejsze odnowienie przed-
płat. Wynosi ona: miesięcznie 1 zł. 10 ct.,
dwumiesięcznie 2 zł. 10 ct., kwartalnie 3 zł.

Przegląd polityczny.

Lwów 23 września.

Nieurodzaj zupełny w kilkunastu rosyjskich
guberniach dał pochop prasie petersburskiej do
dochodzenia: co było jego powodem? I oto wy-
kryła ona, że przyczyną tej klęski było... osu-
szenie błot pińskich!

Czytelnik nie musi zapewne, że żartujemy —
więc zacytujmy doświadczonego. Grażdanin pisze:

„Jaką rolę w rzeczach meteorologicznych
odgrywały pińskie błota? Oto były kolosalnym
rezervoarem wilgoci. Pińszczyzna była rodzajem
obrzyniętej gąbki, która wsiąkała w siebie wio-
senne wody i potem w ciągu całego lata, jako
dobra matka, rozdzielała ten zapas, dając część
jego Dnieprowi, który miał wtedy zwykłe wyso-
ki stan wody, a drugą część posyłała w postaci
chmur deszczowych do południowych i wscho-
dnych gubernii Rosyi. Ale oto zjawili się mądzy
ludzie i kazali nam naśladować zachodnią Euro-
pę, która, jak wiadomo, ma za dużo, a nie za
mało wilgoci; więc poradzili nam osuszyć te
błota. Wystarali się u rzutu grube kwoty, posła-
li inżynierów i zawrąla robota w pustynnych oko-
licach Prypiet i jej dopływów.

„Nie długo trzeba było czekać na rezultat
osuszenia błot pińskich. Wszystkie wody wio-
senne, tworzące się z tania śniegów, zamiast za-
tężymywać się w owej kolosalnej pińskiej gąbce,
poczęły całym pędem spływać do Dniepru i cały
ten ogrom wody, który przedtem napawał Dniepr
przez cztery letnie miesiące, spływał teraz w ciągu
dwóch tygodni, obrywał więc brzozi, zatapiał nad-
brzeżne miasta i miasteczka, niszczył doszczętnie
nadrzeżne łąki i pola. Po tym wylewie następo-
wał brak wody latem, a gdy na wiosnę rozbrzmie-
wały żale i skargi na wylewy, to potem przez ca-
łe lato słychać było skargi na brak wody w Dnie-
prze i na idące za tem utrudnienia w żegludze.
I tak dzieje się teraz co roku, a owi mądzy do-
broczyńcy, ciesząc się tem, że dają co roku o-
czywiście po parę set tysięcy morgów łąk urodzaj-
nych w Pińszczyźnie, prowadzą dalej swą pracę
osuszenia. Tymczasem równocześnie z ich skodi-
włą robotą zaczęły się skargi w środkowych i
wschodnich guberniach Rosyi na nieurodzaje, po-
chodzące z braku deszczów, a w ostatnie dwa
lata ten brak deszczów doszedł już do kolosa-
lnej punktu. Niemal połowa Rosyi została zup-
nie pozbawiona wody. Owóż bilans owych prac
w Pińszczyźnie: łatwo zestawiać: w aktywach na-
my w rzeczy samej kilka set tysięcy niezłych łąk,
ze względu jednak na niewielkie załudnienie Pole-
sia niebardzo cennych; w pasywach zaś — wydany
na osuszenie Pińszczyzny kapitał, straty w skutek
corocznych wylewów Dniepru na wiosnę, straty
w skutek utrudnień żeglugi na Dnieprze w lecie
i wreszcie straty w skutek nieurodzajów na całym
pasie rosyjskiego czarnoziemu, który w ostatnich
paru latach wyraża się brakiem setek tysięcy kor-
cy pszenicy i żyta.

Tyle słów listu jakiegoś „obywatela Tambow-
skiej gubernii“, zamieszczonego w *Grażdaninie*.
Ze ów obywatel dojdzie do takiego wniosku,
to ostatecznie jest dość zrozumiałe, gdy się u-
względni pozycję człowieka, obciążonego długami
i łamiącego sobie głowę nad tem, jak im czoło
stać, mając kompletny nieurodzaj. W takich
chwilach można do najdziwniejszych dochodzić
wniosków. Mniej już zrozumiałe jest to, że re-
dakcja *Grażdanina* zamieszcza ową list bez żadnych
uwag, bez najmniejszych krytyk, owszem, jak gdy-
by się z nim zgadzała. Ale najmniej zrozumiałe
jest to, że *Nowoje Wremia*, które z powodu kon-
kurencji dziennikarskiej uważa zawsze, iż *Graż-
danin* jest stekiem wszelkich złod, przewrotności
i głupoty, nagłe zachwyciło się tym artykułem o

pińskich błotach, przedrukowało go w całości i
pisze do siebie:

„Obywatel gubernii tambowskiej wskazuje
rzeczywistą przyczynę klęski, która nas nawiedziła,
lubo już teraz wykrycie powodu tej klęski nie na-
wiele nam się przyda. Jest to samo, co gdybyśmy
plakali nad stratą włosów wtedy, gdy nam głowę
odciął. Naprawdę jednak ów obywatel twierdzi,
że wtedy gdy powzięto myśl osuszenia błot piń-
skich, nie odczekał się żaden głos ostrzegający
przed tem niebezpieczeństwem. Owszem wykazy-
waliśmy już wówczas jak skodliwym jest to przed-
sięwzięcie tak pod względem ekonomicznym, jako
też militarnym. Byłoby rzeczą nawet bardzo po-
żyteczną, gdyby kto się zajął zbadaniem, jakim
to sposobem przyszło do skutku to
dzieło, w którym główną rolę odgrywali
Polacy? My bowiem przypominamy sobie do-
brze, że wielkie powagi wojskowe i agronomiczne
ostrzegali wówczas przed niebezpieczeństwem za-
równo tego, iż w miejsce błot bezużytecznych stwo-
rzymy na zachodniej naszej granicy wyborny ter-
ren dla armii zagranicznych, chcących się wdrzeć
w głąb Rosyi. Jak i tego, że pozbawimy siebie tak-
iego kolosalnego rezerwuaru wilgoci. Ale po stro-
nie projektu byli wpływowi kolejni. (*Nowoje*
Wremia ma tu na myśli p. Blocha, znanego ban-
kiera warszawskiego. Przyp. Red. *Przeglądu*), któ-
rym zależało na tem, żeby przez osuszenie błot
pińskich mogli mniej wydać pieniędzy na budowę
drogi żelaznej z Brześcia do Żmierzynki; byli
także po stronie projektu ci wszyscy przemądzy
uczni, którym zdaje się zawsze, że wszystko co
człowiek zrobi jest lepsze od tego co Bóg stworzył;
byli lekarze, którzy zaczęli pisać o „pożytku sa-
nitarnym z osuszenia pińskich błot; no i wreszcie
byli Polacy z jen. Żylińskim na czele; więc oczy-
wiście stało się tak jak oni chcieli, a Rosya ma
za to teraz obłąkano pod względem militarnym
zachodnią granicę i nieurodzaje w całej swej
wewnętrznej i wschodniej polaci.

Na te zabawne wywody dwóch petersbur-
skich pism nie potrzebujemy sami dawać odpo-
wiedzi. Albowiem rozumna i cięta dała im od-
prawę *Kijowskie Słowo*. Oto co ono pisze: „Pa-
nowie petersburskie publicyści nawet w powa-
żnych sprawach nie raczą dowiedzieć się dokła-
dnie o tem, o czem wyrokują bez apelacji. Nie
będziemy jednak zastanawiali się nad tem śmie-
sznym pytaniem, czy brak deszczów we wscho-
dniej i środkowej Rosyi nastąpił w skutek osu-
szenia błot pińskich? — Ale wprost oświadczy-
my tym panom, że ani generał Żyliński, ani nikt
zgoła błot owych nie osuszał. Rząd w r. 1873
przystąpił był do kanalizacji, a nie do osu-
szenia Pińszczyzny. Słło nie o to, żeby
Polesie osuszyć, tylko o to, żeby obniżyć poziom
wody w tamicznych błotach, aby w skutek tego
położył kres zaraziłemu chorobom z jednej
strony, a z drugiej oddał pod uprawę setki ty-
sięcej dziesięcin ziemi, niezdołanych dotąd do
wszelkiej uprawy dla tego, że tworzyły miękkie
błota euhagane. Nikt więc tych błot nie osuszył,
zawsze, że przechodziłyby to siły ludzkie; ani
jedna kropla wody z Pińszczyzny nie ubyła; a
przeprowadzono tylko kanalizację, w skutek której
woda zamiast rozlewać się na wielkich przestrze-
niach, skupia się w rezerwuary i tak dalece
obniża swój poziom, że pozostaje po nad wodą
zaskórnia warstwa ziemi, wynosząca jakie półtora
loki. Ta warstwa wysycha i tworzy doskonałe
łąki. Za pomocą tedy kanalizacji uregulowano
stan wody, a nie osuszone Polesie, bo uietyl-
ko, że to przechodziły siły ludzkie, ale nawet,
gdyby człowiek mógł to zrobić, to byłoby nie ro-
bił, gdyż każdy rolnik wie o tem, że torfiasta
ziemia jeżeli jest osuszona, staje się całkiem nie-
urodzajna, a tu właśnie zależało na tem, aby
torfiaste łąki Polesia obrócić w urodzajne łąki.
To też p. Lewicki w sprawozdaniu przedłożonym
ministrowi powiada wyraźnie:

„Poziom zaskórnej wody obniżył się od 2
do 3 stóp zależnie od szerokości i głębokości
kanałów i oddał już trzyma się stale tej wyso-

kości przez całe lato; cała powierzchnia błota
obniżyła się, czyli, jak tu mówią, błoto osiadło,
a grunt stał się twardszym i gęstszym.

Zatem uregulowanie pińskich błot nie miało
na celu zniszczenia wodnego rezerwuaru, nad
którego brakiem płaczą teraz panowie dziennika-
rzy petersburscy, ale dążyło do obniżenia po-
ziomu wody i do rozdzielenia jej systematycznego.
Winić więc rząd za tęgoczną posuchę i przy-
czynę jej szukać w kanalizacji błot pińskich,
mogą tylko ludzie, których głupota równa się
złości.

Wiele idiotyzmów zdarza się nam czytać w
petersburskich dziennikach, ale w niniejszej
sprawie doprowadzili ci panowie swój idiotyzm
do tak herkulesowych rozmiarów, że doprawdy
za ich głupotę rumienić się nam wypada przed
Europą.

Pisząc się zupełnie na odprawę *Kijowskiego*
Słowa, nie uważamy za rzecz potrzebną dodawać
coś do niej z naszej strony dla przekonania *N*
Wremienia, że Polacy osuszając błota pińskie
mieli tylko na oku piękne dzieło cywilizacyjne,
a nie utajony zamiar ułatwienia armjom ob-
cym wkraczania do głębi caratu.

Wczoraj otrzymaliśmy depeszę, iż *Polit.*
Corr. upoważniona została do zaprzeczenia do
nieścisłości pewnego dziennika węgierskiego o po-
wodach dla których wziął urlop generał broni
książę Wirtemberski komendant korpusu w Gracu
a dawniej we Lwowie. Dziennikiem tym, przeciw
któremu owo zaprzeczenie skierowano, jest *Un-
garische Correspondenz*, która donosiła była, iż
ks. Wirtemberski dla tego wziął urlop, gdyż ćwic-
niom korpusu, zostającego pod jego dowództwem,
wypadły tak źle, iż Najj. Pan głośno niezadowol-
nienie swoje z tego objawił. Podczas manewrów
koło Cilli miał Cesarz wyrazić się do świty:
„Prawdźwie nie poznaję mego trzeciego korpu-
su“. W kilka dni potem komendant tego trze-
ciego korpusu ks. Wirtemberski wziął urlop, a z
tego wysunął *Ungar. Correspond.* wniosek, iż za
urlopem przyjdzie wkrótce dymisy. Wychodzące
w Gracu dzienniki zaprzeczają również doniesie-
niu temu i zapewniają, że ks. Wirtemberski dla
tego jedynie wziął urlop, bo jest chory i musi
udać się do kapł. W związku z tem donoszą
grackie dzienniki, że książę w przyszłym roku
kończy pięćdziesiąt lat służby, zatem niemożliwą
jest rzeczą, aby przed tym jubileuszem ustąpił
z armii, a sądzić, że znów tak bardzo nie zawi-
nił, aby mu przed skończeniem pięćdziesięciolecia
dawano dymisy.

Droga na Wiedeń przychodzi z Bukaresztu
wiadomość, że król rumuński czuje się tak przy-
tłoczonym wszystkimi temi historiami, w których
rolę bohatera odgrywała jego żona i jej miłość
do panny Vacarescu, że postanowił abdykować.
O ile wiadomość ta jest pewną — nie wiemy. Dla
spokoju jednak Rumunii, grającej teraz bądź co-
bądź dość ważną rolę w przyszłych zakłóceniach
wschodnich, wolilibyśmy, żeby się okazała fałszy-
wą. Król Karol złożył w ciągu 25 lat swego pa-
nowania tysiączne dowody wielkiego rozumu i
taktu; niechęć więc nie pozbawia kraju, który tak
pięknie pod jego rządami się rozwijał, tych cen-
nych swych przymiotów i niech z abdykacją swą
zaczeka przynajmniej do tej chwili, kiedy następ-
ca tronu wynajdzie sobie małżonkę. Niezawodnie
i z Wiednia i z Berlina wpływają uspokajająco i
łagodząco na króla Karola; przewidywać przeto
można, że te zabiegi odniosą skutek.

Otrzymujemy następujące pismo: —

„Kosiarz, 21 września. Nędza polskich wy-
chodźców, wracających z Brazylii przeraża każdego.
Wielu popieszczyłoby z pomocą, gdyby tylko wie-
dzieli, jak adresować, aby przesyłka adresatów
z pewnością doszła.

Genewa, Berno, Wiedeń, jakieś towarzy-
stwo dobroczynności, czy to nie nado ogólniko-
we? Towarzystwo we Lwowie ku pomocy tych

nieszczęśliwych powinno by już dawno istnieć; a
to nietylko dla zbierania i przesyłania datków,
lecz z wiadomością dokładną, gdzie pomoc najpo-
trzebniejsza.

Zalążam się o to z r. na ten cel, do dyspozy-
cji Redakcji *Przeglądu*; zwracając uwagę na
punkt może najważniejszy, na Genewę, gdzie zaj-
mują się wychodźcami pp. Tchórzewski i Stoń-
czewski. Jest to punkt najważniejszy dla tego
że tam gęda przedstawia się z pierwszej ręki;
tameczni zaś Polacy choć przy pomocy nawet
czcigodnych Szwajcarów, ledwie zadanu podolają.

Dopisek Redakcji. Stosując się do za-
dania wspaniałomyślnego ofiarodawcy odnieśmy
się przedewszystkiem do Genewy z zapytaniem,
komu owe 100 złr. przesłać wypada, aby należycie
użyte zostały.

Korespondencje.

Wiedeń 20 września

Na konferencyę wspólnych ministrów, które
się już trzeci dzień odbywają, powołano referen-
tów specjalnych z ministerstwa wojny. Debata na
tych konferencyach ma być bardzo ożywiona.
Przeciw żądaniom ministra wojny, wywołanym z
z jednej strony wielkiem podrożeniem przedmio-
tów żywności, zboża i mięsa, a z drugiej potrze-
bami, które się ujawniły podczas manewrów, a
które zresztą już przedtem były wiadome i uzna-
ne; otóż przeciw cyfrze reprezentującej te żąda-
nia podnieśli obaj ministrowie finansów, Stein-
bach i Wokerle, silną opozycję żądając obniżenia
owej cyfry. Minister wojny bronił swoich pozycji,
a dla wykazania ich niezbędności przywołał referen-
tów. Ale to przywołanie referentów ma jeszcze
inne znaczenie. Minister wojny uznaje, że przy
swoich pozycjach się nie utrzyma i zamiast walki
woli wdać się w targ. Otóż referenci mają sobie
suszyć głowy, żeby wykazać, które pozycje i o-
ile można obciąć od biedy i tymczasowo, które
rozłożyć na mniejsze i dłuższe raty. Targi te
trwają już trzeci dzień i doprowadzają do poru-
mienia, które obie strony zadowolni. Ministro-
wie finansów obstają bezwarunkowo przy tem, że
równowaga budżetowa musi być utrzymana; wy-
maga tego kredyt państwa w ogóle, wymaga tego
sprawa regulacji waluty, a wreszcie właśnie i
wyplamtane za wojenne. Z drugiej strony go-
towi są obciąć wszystkim innym ministrom fun-
dusze inwestycyjne oraz ofiarować molochowi
zbrojnego pokoju wszelkie zasoby z roku bieżą-
cego i spodziewane z przyszłego. Zbiórę się tym
sposobem miliony, które pochłonie budżet wojen-
ny; nie nasyci się, ale na razie się zadowolni.
Ministrowie finansów obiecują nado, że za po-
mocą reformy podatków bezpośrednich, bez ob-
ciążenia ludności, owszem przy sprawiedliwym
rozłożeniu podatków, dochody państwa się pod-
niosą, a wtedy będzie można znowu większe
ofiary ponosić — na rzecz utrzymania pokoju.

„Niech go licho bierze taki pokój“. Ludność
całej Europy już coraz głośniejsze tak sobie mówi
i zaczyna się zastanawiać, czy nie byłoby lepiej
raz już wybrać z położenia, które wszystkich
niszczy, raz już przeżyć tę katastrofę wojenną,
którą wszyscy za niemiarkowaną uważają. Nerwy
Europy są istotnie w tej mierze brane na tortu-
ry. Każdy dzień przynosi fakty, których znacze-
nie bywa sobie wręcz przeciwnie. Kwestya Dar-
daneliska nie jest wcale zamkniętą, a jako *curio-
sum* zapisz tu jedną jeszcze wersję powodów
upadku Kiamila baszy. Oto sultan oburzony był
nie tem, że Kiamil basza stawiał opór żądaniom
Rosyi, podczas gdy sultan chciał przez ustępstwa
dla Rosyi, a za zgodą Francyi zaszczać Ang-
lię; ale przeciwnie, sultan oburzony był tem, że
Kiamil basza zamiast tylko udawać, że ulega
Rosyi, popieszczył się i podpisał rzeczywiste u-
stępstwa, podczas gdy sultan chciał przewlekać
w nieskończoność grę dwuznaczną. Nie mogąc
ciągnąć tego, co wielki wezyr podpisał, sultan

wywarł na nim swój gniew i stracił go. Ale i
według tej wersji pozostałby fakt ustępstwa dla
Rosyi, co się zaś tyczy zgodności z Francją, to
znalazła ona swój wyraz w udzieleniu ministrowi
Ribotowi orderu Osmańskiego. Tymczasem car odna-
cza orderem posła w Berlinie Szuwałowa, który
reprezentuje przyjaźń Niemiec z Rosją, a więc
to symptom pokojowy. Równocześnie cesarz nie-
miecki z Erfurtu posłał Francyi słowa bardzo
nieprzyjemne, drażniące; Carnot zaś odpowiada,
że należy zaprzestać przypominania walk przesz-
łości, a strzedz upokojonego pokoju. Tylko, że
jedyną gwarancją pokoju jest armia — i wraca-
my w hędnem kole ciagle do jednego i tego sa-
mego: armia i armia, bez końca, bez nadziei...

Na teraz dwie pozostają pociechy, najpierw,
że równowaga budżetowa przecież zachowana zo-
stała i państwo nie będzie zmuszone nową długą
zaciągać. Dzisiaj i jutro ma Cesarz wspólnym
konferencyom przydywać, więc ostateczne zapa-
dną uchwały. Druga pociecha, że na wewnątrz
państwa nie będzie zaburzone. Stosunki parla-
mentarne lubo nie gotowe, nie grożą żadnem za-
wikłaniem, a sprawy czeskie schodzą coraz więcej
do znaczenia lokalnych, które się rozgrywają po
za ogólnymi, państwowymi sprawami.

Rzym 16 września.

Pomimo dziwnych pogłoszek, rozsiewanych
przez dzienniki o mniemanej chorobie, Papię ma
się wciąż jak najlepiej, a kąpiele z ciepłym pi-
skiem, nakazane przez nadwornego jego lekarza,
doktora Ceccarello, są mu nadzwyczaj po-
mowne. Dla uzupełnienia tej kuracji odbywa codzien-
nie długie przechadzki po watykańskich ogrodach.
By zaś sił nabrać i przygotować się do licznych
recepty, jakie pociągają za sobą oczekiwane za-
danie niewiele nieznaczne pielgrzymki z całego
świata, zawieszł chwilowo wszystkie postuchania
kardynałów, prefektów i sekretarzy rolniczych
kongregacji. Natomiast w przyszłym tygodniu
przyjmował kilkakrotnie paryżkiego malarza p.
Teobalda Chartrana, który otrzymał pozwolenie i
zaczęty wykonania jego wizerunku. Portret ten
jeszcze nie ukończony, zdumiewa podobieństwem
oraz życiem, jakie znakomity artysta umiał mu
nadać. Obyczajem zaś swoim Ojciec św. pracuje
codziennie, pisze wiele i przygotowuje w tej chwili
mowy, które będzie miał, jedną dnia 19 września
przyjmując francuskich pielgrzymów (podaliśmy
ją w streszczeniu przedwczoraj. Przyp. Red.), dru-
gą zaś 29 b. m. do pielgrzymki międzynarodowej.
Nadto encyklika *Reum novarum*, drukowana
jest w rolniczych językach w drukarni Propagan-
dy, aby być rozdaną luzującym się droż-
nym pielgrzymom.

Najpierw zaczął przybywać Francuzi. Przy-
jechał już kardynał Langeneux arcybiskup z
Reims, i stanął we francuskim seminarium św.
Klary. Jest już także w Rzymie od tygodnia p.
Leon Harmel, główny urzędnik i nacelnik
wszystkich pielgrzymek swoich ziemków, ma-
jący specjalność w tym przedmiocie. Zajmuje
się on głównie organizacją pielgrzymek
rzemieślniczych i robotniczych. Pierwszą próbę
w tym względzie uczynił w 1887 r. i zebrał
wówczas tylko 2000 pielgrzymów. W 1889 lepi-
mu się powiodło, i liczba prowadzonych prze-
niego ronecyków czyli pielgrzymów rzymskich
doszła do 10.000. Tegoroczna robotnicza piel-
grzymka jeszcze obfitszy plon obiecuje co do
swej liczby, i będzie, jak zapewniają, liczyła
od 15 do 20 tysięcy pątników. Zachęcony ta-
kiemi rezultatami p. Harmel, zamierza oddać u-
rządzać nie tylko francuskie, ale i inne: bel-
gijskie, szwajcarskie, austriackie, hiszpańskie,
portugalskie, ba! nawet amerykańskie piel-
grzymki. Jest to jego specjalność i dotych-
czas podobno od średnich wieków i od czasu
Piotra Pustelnika nikogo tak wybitnie nie zna-
mionującego.

P. Harmel, organizator tych pielgrzymek,
nie jest wcale szukającym zysków materialnych
przedsiębiorcą. Jest to wprawdzie przemysłowiec

Z wycieczki.

Sierpniowe słońce złości już łany,
Pod kosą padły łączne burzany
I dla wesołej łowczej drużyny
Nadszedł czas słowa zamienić w czyn.
Bo minął sezon już cęgorówy,
Więc razaj bracie znowu na łowy.
A więc dziś jeszcze rzecz oczywista
Kładę w tłumoki ładunków trzysta,
Strzelbę śrótkówkę na błota, ściernie,
Drilling, co zawsze służył mi wiernie,
Ochoty łowczej zapas też spory,
Co mnie powiedzie przez pola bory;
Jutro nim zorza załśni na niebie
Z nowym zapalem ruszam przed siebie.

A więc z podręcznych czerpię pamiętek,
Jest gdzieś na piaskach zaciszny kątek,
W dębów stuletnich ukryty wianku.
Kiedy zajędzasz, dziewice w ganku
Witają ciebie jak łanie hoże;
Męczyzno ni śladu nie ma we dworze.
Lecz męskie prace, męskie zabawy,
Dzięką te mile dwory mieszkanek,
Kroczyć za wylem przez błota, trawy,
I na podjazdach spędzają ranki.
I czy ojczyzna brząc zagony,
Czy dzieląc trudy łowczej drużyny,
Czy wdziękiem swoim zdobiąc salony,
Wszędzie zbierają słuszne wawrzyny.

W całym znaczeniu panienki zuchy,
Jaz urodzone myśliwskie draby.
Słońce za ścianą kryło się boru,
Gdy wjeżdżał w progi gościnne dworu.
Panny wybiegły; poznałem z minkę,
Żem im nie zrobił wielkiej przykrości.

„A czy też przywiózł drilling kuzynek?“

Pytają obie mnie dla pewności.
„O bo tu mnóstwo mamy rogaczy
Jutro kuzynek sam to zobaczy.

A i na ptaszki jutro od rana.
My osobiście zawiadziłem pana.“
Witam serdecznie panny i panie,
Projekt mnie przyszły cieszy niezmiennie,
Bo nie na świecie nad polowanie,
Mówimy wszyscy o niem obszernie;
A że to była właśnie godzina,
W której zazwyczaj zachacza katolik
Już o kolacy myśląc zaczyna,
Więc pożydlwie patrzę na stolik.
A tak wymowne miałem spojrzenie,
Że me kuzynki mieć by musiały
Miało sroduszek chyba kamienie,
Gdyby tej prośby nie zrozumiały.
To też niedługo dźwięk porcelany
Dał do poznania żem wysłuchany.
A potem dalsze robimy plany,
Pełni zapas, pełni nadziei,
Michał gajowy został wezwany,
Który na wszelkie tajniki kniei.
Kończy się na tem, że jutro w borze
Staniem nim ranne zabłyśną zorze,
I już się naprządną ciesząc kobiety,
Wrząc podjazdu skitek obfity.

Lecz człowiek strzela, mówi przysłówie,
A Bóg kulami trudni się raczy.
Fakt, że bazajutrz, moi panowie,
Nie był mnie zwabił tuzin rogaczy.
I gdy z trudnością otworzył oko
I na zegarek spojrzął ciekawie,
Słońce już stało wtedy wysoko,
Bo to już była dziesiąta prawie.
Więc zadzwoniłem, — „Co słyszał Janie?“
„Pogoda piękna, Michał gajowy
Od trzeciej czeka wielmożny panie!

Nie spał ni chwili, by był gotowy.“

O, myślę sobie, to sprawa ładna.
„A panie wstały, nie wiesz kochanku?“
„Z panienkę jeszcze nie wstała żadna,
Panna Klotylda chodzi po ganku“ —
Ze ja zaspasłem to się nie dziwię,
Bo to pośladam, co w łowcach cenię,
Co im przypadło w udział szczęśliwie,
Swobodnie serce, czyste sumienie.

A kto oboje w pełni posiada,
Ten sypia dobrze i smacznie jada
I od dui pierwszych swojej młodości
Aż do późnego żywota końca
Nie zwykł wdywać tej okropności,
Która nazywa się wschodem słońca.
Chyba, że który już z nas koniecznie,
Chce widzieć rankiem jak słońce płońie,
To na to bracie jest dostatecznie,
Popełnić małą niewierność żonie
Lub sąsiadowi albo sąsiadce,
Co złym obiadem czasem cię truje
Przypięć po jednej niewinnej łacie,
Która nie boli i nie dojmuję.
A równowaga zaraz się zmienia,
Dospać ci nie da wyrzut sumienia,
I ujrzyć przeciw pierwszy raz może,
Jak ranne niebo ramienia zorze —
Lecz by panienki, których sumienie
Niejedno cudze gnębi cierpienie,
Co wśród pici brzydkiej sięją połogi,
Po których tylko zgłiszczą i grzyzy,
Zlamane życia przez wyrok srogi,
Przez wziękę grochu albo arbuzy,
Spać mogły jeszcze tak doskonale! —
Jabym już temu nie wierzył wcale,
Gdybym dokładnie tego nie wiedział,
Że mi Jan rano prawdę powiedział.

Już jestem gotów. Dają śniadanie,
Wchodzę do sali i witam panie.

A więc rozprawa, z cząjiej przyczyny

Ranek dzisiejszy został stracony?
Ale że wspólnie mieliśmy winy,
Więc spór też został wnet zakończony
I żal głęboki po ranka stracie,
Tępych wszystkich w wonnej herbacie.
Lecz, aby przeciw się zrewanżować,
Na ptaszki wspólnie idziem polować.

Leży przed nami pszenica ława,
Zjeżona gdyby morskie balwany,
Wichrem poległa, związana trawą,
Dla wszelkich ptaków fort nieczronwany,
Gdzie wszystkie chcą i psie mądrości
Zadanej nie wróżą nam pomysłowości.
Przechodzić trudno, a choć ptak spadnie,
Nie tak go także odnaleźć snadnie.
Przedstawiam ja to; panny koniecznie,
Wkraczają ze mną w łan ten walecznie.

Gorąco było ach wtedy wściekle,
Słońce na zabój przyżyło z góry,
Ze mi się zdało, że jestem w piekle
Lub że mnie wsałdził kto do bradrury;
Ze miast z przepiórek zjadać pieczenie
Ja sam w pieczywie wnet się zamienię.
Wyłowi szukać nie było w głowie
I obowiązki zdeptałszy święte,
Urządził sobie w pobliskim rowie
Takie rozkoszne *dolce fur niente*,
Że byłbym pewnie je z nim podzielił,
Takim przynajmniej żyłbym zamiar,
Ale ich zdradzić się nie ośmielił,
Bo ócz patrzyły na mnie dwie pary.
A choć człek słabnie nosi obrote
I przysięg swoich wiernie pilnuje,
To w obec niewiast, moją mocny Boże,
Któż za złe weźmie, że się szuknie,
Więc choć strugami z czoła się lało,
Szedłem wciąż naprzód bo wypadło.

Piesek przedemną. Z każdego boku,

Jakby łowczyne z orszaku Dyanny
Wciąż do szybkiego nagle mnie kroku,
Idą wytrwale zawzięte panny.

Któż zdolny niewiast opisać zalety?
Poci pióra na tem stępił.
Więc nie żądajciez od wierszokłety,
Który i tak się daremnie sili.
Aby mam stare powtarzał rzeczy,
W co każdy wierzy a nikt nie przeczy,
I który nad tem łamie dziś głowę,
Czy też odpowie godnie zadaniu,
By mam opisać zalety nowe,
Które odkryłem na polowaniu.
Bo nie widziałuż oczy nieczyje,
Nieczyje uszy też nie słyszały
I jam nie słyszał jak długo żyję,
Aby panienki... aportowały.
A jednak iakt ten, daję wam słowo,
Gotówem własną poręczyć głowę
I choć robiłem częste dublety,
Wśród zbóż splełanych i w gęstej trawie
Tak się zwijały dzielnie kobiety,
Że mi ptak żaden nie zginał prawie
I że aż pieśkę mój zawstydzony,
Włókił się, łeb niosąc na dół spuszczoney.
I tak wciąż dalej, prawie dzień cały
Przez zboża, ściernie, łąki i błota
Tak muie dokładnie panny przęgały,
Że mnie odesłała łowcza ochota,
Że wywiesiwszy język na brodę,
Byłbym wlażł chętnie po nasy w wodę,
Kiedy na szczęście obiada pora
Wresz

z Val du Bois w okolicach Reimsu ale dzięki uprzejmości przez siebie gałęzi przemysłu zarobił już olbrzymie sumy i jest milionowym kapitalistą. Zarabiać więcej, jak sam powiada, nie potężuje i nie chce, ale pełen wiary, religijnego uczucia i zachochau w średnich wiekach, bo ma wysokie wykształcenie, zaprzęgał on ko niecznie wskrzesić średniowieczne ciężne społecznośc europejskiej, a osobliwie niższych jej i pracujących warstw do Rzymu i do Ziemi świętej.

P. Harmel powiada, że bez pielgrzymek robotnik utonie w martwym morzu materialnego zastoju, że chleb powszedni i leniwy dobrobyt, zezwierzęcający zupełnie człowieka, staną się głównym jego celem. By więc temu moralnemu zastojowi zapobiedz, potrzeba ruchu, potrzeba pielgrzymek, abyście ciągle rozbudzać i potęgować wiarę religijną. P. Harmel żyje zawsze wśród robotników i prostego ludu po rękodzielnictwach. Ludzie ci nie uważają go za gospodarza i przynajmniej, lecz za ojca swego i mówią do niego ustawicznie: Bon père (dobry ojciec). Żaden z półtora tysiąca robotników, zostających pod jego rozkazami, nie ośmieliłby się nigdy powiedzieć: Monsieur Harmel, ale zawsze każdy wyraża się o nim: Bon père a fait, bon père a dit. (Dobry ojciec zrobił, dobry ojciec powiedział). Jest to typ katolickiego przemysłowca.

Wszystko jest już gotowe do przyjęcia pielgrzymek robotniczych. Mieszkania przeznaczone dla nich, są: seminaryum watykańskie, lazaret św. Marty, pałac św. officium czyli inkwizycji, portyk Karola Wielkiego, czyli ramię przysionka bazyliki watykańskiej, gdzie w architektoniczne otwory ścian postawiano okna; dalej zaś położony niedaleko placu św. Piotra pałac Girard, dziś Torlonia, klasztor gmach Bramante, kolegium, czyli seminaryum południowo-amerykańskie na białych kamieniach św. Anioła i części pałacu Propagandy na placu hiszpańskim, jako też sąsiedniego pałacu Mignaneli'ch, przez Propagandę świeżo kupionego, a wreszcie część greckiego kolegium, czyli seminaryum przy ulicy Babuino.

W tych rozlicznych lokalach pomieszczono 2300 łóżek, odpowiadających mniej więcej liczbie uczestników każdej karawany. Na ogromnym zaś dziedzińcu watykańskiego Belwederu dawny arsenał artylerii papieżkiej z przyległymi magazynami jest zamieniony w sale jadalne i w przestronne kuchnie. Sale jadalne są dwie, połączone między sobą krytym korytarzem. W każdej z nich ustawiono są stoły dla 1100 osób, a za nimi zostaje jeszcze dość miejsca, aby pielgrzymi wszyscy mogli się zbierać razem w jednej lub w drugiej dla otrzymywania od swoich naczelników rozporządzeń i wskazówek, dotyczących każdodziennych wycieczek i odwiedzin. Biuro pielgrzymek znajduje się w gmachu św. Marty. Będzie tam nadto biuro pracy przy ulicy Testa Spaccata, do którego redaktorów dzienników miejscowych i korespondentów pism innych miast i krajów będą się mogli zgłaszać po codzienne wiadomości, dotyczące pielgrzymek. Zarząd sypialni i refektarzów, czyli sal jadalnych, jest powierzony Siostrze Miłosierdzia.

P. Harmel i inni naczelnicy pielgrzymek, osobliwie jak on albo też przez swoich pełnomocników, pozawierali ugody ze spółką doradców rzymskich dla odwołania wszędzie pielgrzymów podług ustanowionych programów. Inne nie rzemieślnicze, nie francuskie pielgrzymki będą stały po swych narodowych zakładach i gościnnych domach, których wszystkie narody katolickie mają tu sporo z dawien dawna, a zamożni pielgrzymi, nie chcący niewygodnej zbiorowości i zaleźności, chociaż będą poniekąd do tych i owych drużyn należeli, będą stawali po hotelach, biorąc tylko udział w niektórych wycieczkach i w posuchaniach, dawanych przez Papieża.

Handlarze przedmiotów kościelnych gotują ogromne zasoby różnów, medalików, relikwiarzy, krzyżów i krzyżówko, *agnus Dei* itd., i radują się niewymownie z niezwykłej, a tak obtegożna, która się im zapowiada. Pielgrzymi po nabyciu tych przedmiotów myślą już sami o poświęceniu i napełnianiu onych odpowiednimi świętościami za które, ma się rozumieć, nie się nigdy nie płaci. Papież przez cały czas pielgrzymki i pobytu ich w Rzymie uwolnił pielgrzymów od postu.

Oprócz pierwszej, francuskiej karawany, oczekiwanej dnia 19 b. m., przybędzie pielgrzymka hiszpańska, w której bierze udział wiele wysoko położonych osób, a nawet grandów hiszpańskich. Pielgrzymi ci staną w narodowym gościnnym domu swoim przy kościele *Santa Maria di Monserrato*, jako też w pierwszych hotelach rzymskich, a najbardziej w Hotelu Rzym kam przy Corso, tak wygodnym i stosunkowo tak tanim który nowy właściciel Silezi i całkiem odświeżył i wybornie urządził. Będą tam stali także studenci kilku zagranicznych uniwersytetów, przybywający do grobu św. Alojzego Gonzagiego.

Włochy poniosły dnia 9 b. m. bolesną stratę w osobie jednego z najbardziej szanowanych, naj-

wybitniejszych i najczenniejszych swych mężów stanu, Ubalidino Peruzzi'ego. Była to postać znana w całym kraju, a popularna w Toskanii i w jego rodzinnej Florencji.

Pochodził on ze starożytnej historycznej rodziny, wspomnianej przez Dantego, która po wiekroć stawała u steru starostwieckiej Rzeczypospolitej Florentyńskiej. Między przodkami swymi nieboszczyk liczył *priorów*, czyli prezesów tej rzeczypospolitej, kawalerów Złotej Ostrogi, *capitani* czyli hetmanów, ambasadorów, prałatów i t. d. Nadto przodkowie jego obyczajem szlachty włoskiej, która różnie od naszej handlem się zajmowała, byli najdawniejszymi bankierami w Europie, i znana jest pożyczka, uczyniona przez Peruzzi'ch i Bardi'ch Edwardowi III królowi angielskiemu, a która nigdy zwróconą nie była. Ubalidino, pochodzący z tego starodawnego gniazda, urodził się we Florencji 2-go kwietnia 1822 roku, gdzie ojciec jego piastował różne urzędy pod wielkim księciem tokańskim, a stryj był posem Toskanii w Paryżu. Wychowywał się naprzód na pensyi Morin'a, potem w zakładzie Relliniego we Florencji i w kolegium Cicognini w Prato, wielce cenionem w owym czasie. Został doktorem prawa w 1840 roku, mając 18 lat, i jako prawnik rozpoczął swój zawód pod znakomitym jurystą Wincentym Salvagnoli'm, ale wkrótce porzucił adwokackie zajęcia i udawszy się do Paryża, wstąpił tam do szkoły górniczej, gdzie otrzymał dyplom inżyniera.

Od 1844 do 1846 roku Ubalidino Peruzzi podróżował po Włoszech, Francji, Niemczech a nawet w naszym kraju, który zał wybornie, powtarzając, że byłby się tylko z Polką ożenił, gdyby nie był już wówczas zaręczony z panną Emilią Toscanellą. Ogłosił wtedy ważne prace o żelaznych rudach, o kopalniach Wieliczki, o prawodawstwie górniczym i t. d.

Kiedy się wszczęły ruchy w 1848 r. otrzymał od ministerium tokańskiego; na którego czele znajdował się wówczas pamiętny Gino Capponi, misję do Austrii, dokąd się udał w charakterze komisarza dla odwieńdzenia, ratowania i uwolnienia jeńców tokańskich. Z zadania tego wywiązał się jako mąż z głową i sercem, pełen przeorności i taktu, zyskując nawet szacunek swoich przeciwników. Za powrotem swoim do Florencji zastał nowe ministerium Guerrazzi'ego i Montanelli'go i obrany był „gonfalonierem” czyli burmistrzem na miejsce Ricciole, który się cofnął. W tych trudnych czasach, to jest pod koniec 1848 r., złożył dowody rzadkiej biegłości i zręczności, ale w marcu 1849 r. dostawszy ospy, musiał złożyć urządowanie. Pomimo to podjął protest przeciwko interwencji austriackiej, wezwanej przez wielkiego księcia. Skoro wyzdrowiał, potwierdzono go na urzędzie gonfaloniera, ale kiedy 21 września w 1850 r. wielki książę Leopold konstitucyjnie zawiesił, Peruzzi energicznie do niego list wystosował, protestując przeciw temu zawieszeniu. Jako odpowiedź wielki książę przysłał mu dymisyje.

W 1859 r. po ucieczce wielkiego księcia Ubalidino Peruzzi został członkiem i prezesem rządu tymczasowego, który ofiarował Toskanę Wiktorowi Emanuelowi.

Po pokonaniu zawartym w Villafranca, Peruzzi udał się jako posłannik Toskanii do Paryża dla otrzymania zezwolenia Napoleona III na jej przyłączenie do królestwa włoskiego, co natychmiast otrzymał. Po zjednoczeniu zaś ten bywał już stale obierany posłem do parlamentu, dopóki p. Crispi nie mianował go senatorem w ubiegłym roku. Zwołenieli wyobrażeń i zasad Cavour'a, rządzając się jako mówca w izbie, i był dwa razy ministrem: robot publicznych w 1881 r., a spraw wewnętrznych w gabinecie Minghettiego od 1862 do 1864 roku, przed przeniesieniem stolicy do Rzymu.

Podpisawszy niepopularną ugodę wrześniową, która zastrzegła nietykalskość pozostałego państwa papieżkiego, musiał opuścić polityczną władzę, ale zajmował się oddał gorliwie miejskim zarządem Florencji, zamienionej z woli Napoleona w stolicę Włoch, na którą zresztą zdążyła się i właściwie była ona stokroć do Rzymu.

Od dawna chorował, ale miał się już lepiej, i w dzień Narodzenia N. M. Panny słuchał nawet mszy św. w kaplicy wsi swojej „ale Antella”. Po nabożeństwie raptem jednak zaniemógł, i nazajutrz przeżywszy sakramenta, bardzo wzorowo i spokojnie, jako prawdziwy chrześcijanin, Bogu ducha oddał, mając nieodstępnych przy sobie żonę i proboszcza.

Zgon jego sprawił ogromne wrażenie we Florencji, we Włoszech całych i u dworu.

Lampy polskie w Grobie Chrystusa.

Jak wiadomo, w dniu 3 maja r. b. wyjechała z Cieszyńska pierwsza polska pielgrzymka do Ziemi świętej, złożona z 52 osób, między którymi było 3 kapłanów a 49 świeckich; z tych było 35 osób

z Galicji a 17 ze Śląska, wedle płci było 41 mężczyzn i 11 niewiast.

Pielgrzymka trwała dni 42, a w samej Ziemi świętej bawiła dni 24. — Podróż cała odbyła się nader szczęśliwie, bez żadnego wypadku i przygody, chociaż wszystkie podróże w Ziemi świętej odbywali pielgrzymi pieszo. Między pielgrzymami byli ludzie przeważnie starsi wiekiem kilku mężczyzn przekroczyło lat 70, a kilka niewiast liczyło lat więcej nad 60.

Pomijając opis tej pielgrzymki, która w osobnej książeczce wyjdzie w Cieszyńcu w bieżącym miesiącu, czujemy się zobowiązani podać do publicznej i powszechnej wiadomości całego narodu polskiego wiadomość o tem, jak się ta pielgrzymka wywiązała ze swego głównego zadania.

Głównem zaś zadaniem i intencją tej pielgrzymki — jak to we wszystkich ogłoszeniach w tej sprawie wypowiedzianem zostało — było nie tylko zadość uczynić osobistemu pobżnemu uczuciu, ale także podjąć tę podróż świętą w duchu pokuty i modlitwy, a celem wyproszenia całemu narodowi polskiemu łaski bożej ku odrodzeniu, zjednoczeniu i zmartwychwstaniu.

W teście myśli lampy, którą pielgrzymi zawieźli do grobu Pana Jezusa i swoim kształtem zewnętrznym wyobrażała całą ojczyznę: Polskę, Litwę i Ruś, i z ofiar nietylko przez pielgrzymów, lecz przez tysiące Polaków złożonych zakupioną została.

Otóż, przybywszy do Jerozolimy, pierwszym staraniem pielgrzymów było, aby lampie polskiej zabezpieczyć pomieszczenie u grobu Pana Jezusa.

Tym celem udaliśmy się do Najprz. Kustosa Ziemi św. O Jakóba z Kastelmadonny, który ofiarę naszą mile przyjął, ale zarazem oświadczył, że lampę tej wartości i wielkości w samym wnętrzu kaplicy grobu Pana Jezusa wisieć nie może, gdyż tam — na mocy istniejących umów z Grekami i Ormianami — tylko małe i zwykłe lampy zawieszane być mogą.

Nasze tedy lampę przyrzekli zawieszać we wszystkie uroczyste święta przed grobem Pana Jezusa. Jako też rzeczywiście ku wielkiej radości naszej już w dniu Bożego Ciała zawieszoną była na samym froncie kaplicy grobu Chrystusowego przed drzwiami wchodowymi — i rzecz dziwna — przed obrazem zmartwychwstania Pańskiego.

Ponieważ zaś chodziło nam o to, aby lampę na intencję polskiego narodu zawsze, dzień i noc, przed grobem Pana Jezusa płonęła i na opłacenie oleju pielgrzymi już potrzebą kraję złożyli, przeto na prośbę nasze przyrzekli Najprz. Kustosz Ziemi św., że jedną z lamp obecnie już w grobie Chrystusowym wiszących dla polskiego narodu przeznaczmy i w niej światło przez nas opłacone utrzymujemy poleci.

Tem wielce uradowani zobowiązaliśmy się sprawić jeszcze jedną małą i zwykłą lampę, taką, jaka w saumem wnętrzu Bożego grobu pomieszczoną być może, ażeby w ten sposób i światło i lampę były własnością i ofiarą polskiego narodu.

W sprawie obudowy tych lamp polskich u grobu Pana Jezusa wydał tenże Najprz. Kustosz następujący dokument, który tu w łacińskim tekście i w polskim tłumaczeniu podajemy:

In Dei Nomine. Amen.

Omnibus et singulis has litteras inspecturis fidei facimus ac testamur, Nos recepisse a Reverendissimo Domino D. Stanisław Stojalowski ac ab admodum Reverendis Dominis D. Thoma Czaplą i Zacharyasza Tyburskiego lampadem argenteoauratam, valoris circiter duorum millia francorum, pro memoria primae Peregrinationis Polonae, in Sanctissimo Domini Nostri Jesu Christi Sepulchro diebus saltem solennibus sistendam.

Item declaramus eodem Reverendis Dominis apud nos depositasse summam francorum octoginta, pro manutentione unius lampadis ac censae in eodem Sanctissimo Sepulchro, per annum a praesentis documenti data decurrendum.

In quorum fidei etc.

Dabamus Jerusalem e Conventu SS. Salvatore die 30 Maii 1891.

(L. S.) Jacobus, Custos Terrae Sanctae.

W Imię Boże. Amen.

Wszystkim i każdemu z osobna, którzy to pismo czytać będą, stwierdzamy i oświadczamy, żeśmy od Wielebnego Jmci Księgoza Stanisława Stojalowskiego i od Wielebnych Jmci Księża Tomasza Czaplę i Zacharyasza Tyburskiego otrzymali lampę srebrną pozłacaną, wartości około dwu tysięcy franków, na pamiątkę pierwszej Pielgrzymki, dla zawieszenia tejże w Najśw. Panu Naszego Jezusa Chrystusa Grobie przynajmniej w dni uroczyste.

Również atwierdzamy, że ci Wielebni Księgoza złożyli nam kwotę omdziesięciu franków na utrzymanie jednej lampy płonącej w tymże Najśw. Grobie, na przeciąg jednego roku od dnia wystawienia niniejszego dokumentu.

Na stwierdzenie czego itd.

Dan w Jerozolimie z Konwentu Najświętsz. Zbawiciela dnia 30 maja 1891.

(L. S.) Jakób, Kustosz Ziemi św.

Jak z przytoczonego dokumentu widać, olej w lampie polskiej opłacony jest tylko na rok, tj. do 30 maja 1892.

Ofiara więc nasza nie jest zupełną, potrzeba bowiem albo co roku porysłać 80 fr. na światło, albo złożyć 2000 fr. na fundusz wieczysty.

Potrzeba też jeszcze opłacić sprawienie drugiej (zwykłej) lampy, w której to światło płonąć będzie.

Kronika.

Lwów 23 września.

Dar. Gminie Szafarowa, w powiecie jasielskim, darował Cesarz 200 złr. na budowę szkoły.

JE. p. Namiestnik, Kazimierz hr. Badien, wracając z Wiednia do Lwowa, musiał zatrzymać się tych kilka godzin w Krakowie, które upływają między przyjeściem pociągu z Wiednia, a odejściem pociągu do Lwowa. Korzystając więc ze sposobności, udał się p. Namiestnik z dworca do mieszkania J. E. dra Juliana Dunajewskiego, gdzie pozostał na herbachie w gronie gospodarstwa i księcia-kardynała aż do odejścia pociągu lwowskiego o godz. 11.

Marszałek krajowy, Eustachy ks. Sangusko, wrócił z Wenecji i bawi w Gminiskach, majątku swym pod Tarnowem. Do Lwowa ma przybyć jutro.

P. Witold Korytowski, wiceprezydent krajowej dyrekcyi skarbu, przybył wczoraj do Lwowa.

Henryk Sienkiewicz bawi w Krakowie.

Mianowania. Rada szkolna krajowa zamianowała Józefa Chrobaczynskiego, stałym nauczycielem młodszym, zawiadującym szkołą filialną w Czajkowie; Michała Daniłowicza, stałym nauczycielem szkoły etatowej w Wolczem; Gustawa Hergolza, stałym nauczycielem szkoły etatowej w Ryckercie Dolnej; Maryję Weiss, stałą nauczycielką młodszą, zawiadującą szkołą filialną w Kisielowie; Waleryę Kirschnierową, stałą nauczycielką szkoły etatowej w Przydonicy.

Konkurs. W celu obsadzenia opróżnionej posady lekarza powiatowego, a ewentualnie asystenta sanitarnego rozpisano Namiestnictwo konkurs z terminem do 15 października r. b.

W sądzie obwodowym w Jaśle wakuje posada kancelisty. Podania należy wnieść do 25 października r. b. do prezydium sądu obwodowego w Jaśle.

Rada szkolna okręgowa w Przemyślu rozpisła z terminem do 10 listopada r. b. konkurs na jedną posadę nauczyciela młodszego, trzy posady nauczycieli starszych i dwie posady nauczycieli młodszych w sześcioklasowej szkole żeńskiej w Przemyślu, na posadę starszej nauczycielki i na posadę młodszego nauczyciela w trzyklasowej szkole w Nizankowicach, oraz na posady nauczycielskie w jednoklasowych szkołach etatowych w Bachowie, Borszowicach, Dnosowcach, Mańkowicach, Matkowicach, Olaszach, Ruskiej wsi, Siedliskach, Krzywczy, Drohoheczce i w szkołach filialnych w Darowicach, Kosienicach, Łenczykach, Nowosiółkach, Ostrowie pod Przemyślem, Rozubowicach, Sierakowicach, Tarnawcach, Skopowie, Średni, Książkach i Łętowin.

Rada szkolna okręgowa w Mielcu ogłasza konkurs na posady nauczycielskie w 4-klasowej szkole w Radomyślu, w 2-klasowych szkołach w Wamperowie, Kawenczyne, Woli sadowskiej, Przecławiu, w szkołach etatowych w Rzochowie, Wadowicach górnych, Otałęży i w szkołach filialnych w Woli pławskiej i Zarówniu. Podania należy wnieść w przeciągu 6 tygodni.

Egzamin dla leśników. Namiestnictwo podejże do wiadomości, że państwowe egzamina dla gospodarzy leśnych rozpoczyna się dnia 6 października r. b., a egzamin dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej dnia 14 października r. b. o godz. 9 przedpołudniem i odbywać się będą w gmachu Namiestnictwa.

Zmiana własności. P. Przecław ze Stawowa Stawicki nabył w liksim powiecie wieś Żmbracze od p. Franciszka Sęka Tarowskiego, który natomiast nabył na własność wieś Tarnawę nitną, w powiecie tarnobrzeskim, od żydów.

Borszczów. Nabyła p. Puzyna od Brettlera i Bechera za sumę 105.000 zł.; wieś Tuczapę kupił od Chaima Ernsta p. Jan Bohosiewicz z Miljowa na Bukowinie. Oba te majątki leżą w powiecie śniatyńskim.

Obok tych pocieszających wiadomości, dochoodzi nas sprzeczająca się niestety wieść, że p. Marci Nadziak, właściciel dóbr Serednica, sprzedał swą wieś Daszówkę, położoną w strzyckim okręgu sadowym, żydowi Herschowi Frieslowi, b. dzierżawcy Błotów, w pow. staromiejskim.

Piękny projekt. *Kurier warszawski* zamieścił w swych łamach odezwę, w której wzywa wszystkich Polaków mieszkających pod zaborem rosyjskim do urządzania zbiorowych wycieczek dla zwiędzenia nowego teatru warszawskiego. Za przykładem tym posła *Gazeta narodowa* i proponuje w tym celu urządzenie zbiorowej wycieczki z Krakowa i Lwowa. Myśl piękna, bo rzeczywiście powinni Polacy zwiędzić ten nowy przybytek sztuki polskiej za kordonem, to jedyne miejsce w którym rozbrzmiewać wolno pu-

blicznie naszemu językowi — ale czy się, szczególnie u nas we Lwowie, myśl ta w czyn przemieni — przewidzieć trudno. Daj Boże, by się udało.

Wszelkich informacji w tej sprawie można zasięgnąć w redakcyi *Gazety narodowej*.

Nieszczyśliwy wypadek. Podczas czyszczenia okien na pierwszym piętrze w gmachu Banku Galicyjskiego przy ulicy Jagiellońskiej 1. 3., spadł lokaj Jan Pomyśl i zabił się na miejscu. Złwoki odesłano do kosztyni szpitala powszechnego. Zmarły pochodził z Markopolu, liczył lat 44 i pozostawił żonę i córkę.

Nowy urząd pocztowy. Z dniem 1 października wkładzie w życie na stacyi kolejowej „Markowce” w powiecie Tlumackim nowy urząd pocztowy. Do okręgu dyrekcyj tego urzędu należą także gminy i obszary dworskie: Markowce i Ładzkie słaheckie, tudzież gmina Olszaj do Stobkacza.

Nowa bastówka. Wybachnie wkrótce w naszym mieście. Jak to przed kilku tygodniami donieśliśmy, tutejsi czeladnicy introligatorzy żądali od majstrów: 1) ograniczenia godzin pracy do 10, 2) podwyższenia tygodniowej płacy o 30%; 3) zagwarantowania, aby minimalna płaca czeladnika wynosiła tygodniowo 8 złr. i 4) aby dnie świąteczne nie były nadal odrabiane. Wczoraj odbyła się w tej sprawie nadto majstrów introligatorskich przy współudziale czterech delegatów czeladników. Po długich naradach majstrowie odrzucili wszystkie żądania czeladników z wyjątkiem punktu czwartego. W obec tego czeladnicy zapowiedzieli, iż od soboty przestaną pracować.

Ze znowy tej skorzystają najwięcej introligatorzy żydzi, którzy do znowu się nie przyłączyli. Sądzimy przeto, że najlepiej i najrozumniej byłoby, aby ten zatarg między majstrami a czeladnikami jak najprędzej w dobry załagodzony sposób i by majstrowie, o ile to jest możebnem, zadość uczynili żądaniom czeladników, bo duża bastówka może narazić obie strony na bardzo wielkie straty.

Kara śmieci. W Czerniowcach została skazana na śmierć przez powieszenie właścianka Helena Bazłowa, która w lutym b. r. z kochankiem swym Prokopem Jurbaszem zabiła męża swego siekiarą. Przewtem próbowała Bazłowa kilkakrotnie otrud swego męża. Jurbasza skazał trybunał także na śmierć.

Szał rosyjski. Wzmagać się z dniem każdym we Francji znalazł już wielu przeciwników. W różnych pismach występują oni przeciw tej chorobie i zwracają uwagę; Francuzów na Polskę, która zawsze była szczerą przyjaciółką Francji, a obecnie gębioną jest srodze przez tych samych Rosyan, którzy Francuzi tak bardzo uwielbiają. P. A. Colanti zamieścił w *Corriere di Napoli* artykuł ostro występujący przeciwko temu zachwytowi Francuzów dla Rosyan. Autor przypomina sympatyę, jaką do niedawna cieszyła się we Francji sprawa polska. Przypomina nazwiska mężów, co w obronie tej sprawy kryształowały się kopie, nazwiska Choiseul'a, Lafayette'a, Montalamberta, Lamensa'go, Raspail'a, Lamartine'a, i w. i. w., przypomina jej dawną świetność i dzisiejszą srogą nielowlę itp.

„Do r. 1878 nie była jeszcze Rosya w Francji w łaskach — pisze autor. Teraz za to Rzeczypospolita stała się kochanką absolutyzmu. Dziecko ojczyzny (*Enfant de la Patrie* — słowa Marsylianki) brata się z Kozakiem. „Prawa człowieka” uznają prawa zandarna Zachodnia grzeszności chyliło przed „pokostowaniem barbarzyństwem”. Akademia abnuje się na *Rosyjskiego Inwalidę*. Deroulede drwi z Lamartina”.

„I tak — ciągnie p. Colanti dalej — po wy-czerpaniu polonoamii, Paryż stał się przedmieściem Moskwy. Zgnęsił *Chant de l'exil*. Polonez w la minorowym, zgnęsił Mickiewicza zastąpił Tolstoj; na miejsce Chopina podstawiono Rubinstein'a. „Kraina więzienia”, jak dobry Lamartine nazywał Królestwo Polskie, wyparta została ze wszystkich umysłów. „Cmentarz żywych”, sentymentalne nazwisko nadawane Syberyi, zmieniło się „w pyszny park o śniegowych efektach”. Sławy charkowskiej „dom grozy” wywołuje łaskawie śmiechy na równi z polnemi wody podziemiai twórczy Petropawłowski. Co się zaś tyczy kopali uralskich i nercyńskich, to na wspomnienie ich jest tylko uśmiech niedowierzania. W ogóle bardziej jak kiedyś, światło, światło elektryczne, sztuczne, przychodzi z północy. Polski nie ma!”

Zmarli. Bazyli Pryjma, uczeń VI klasy gimnaz., zmarł we Lwowie w 17 roku życia. — We Lwowie zmarł w poniedziałek w 63 roku życia dr. Aleksander Lech, lekarz pow. — W Sokalu zmarł nagle na apoplekję dr. Leon Goldberg, tameczny adwokat. — Dr. Józef Orłowski, prezes „Sokoła” przemyskiego, żołnierz z roku 1863, prymaryusz szpitala powszechnego w Przemyślu, umarł tamże w dniu 21 bm. po długich cierpieniach. Był to mąż pełen zasług, patriotą gorący, „Sokół” szczerzy. Cześć jego pamięci. „Sokół lwowski” wysła na pogrzeb w dniu 24 bm. deputację z wieńcem.

Stare znaczki pocztowe zaopatrzone orlem cesarskim, jak wiadomo wycofane z obiegu z dniem 1 lipca b. r., można jeszcze do końca b. m. w urzędach pocztowych wymienić na nowe bez żadnej dopłaty. Po upływie tego terminu nie będą one już miały żadnej wartości. Z nowych znaczków pocztowych zostaną również niektóre rodzaje, a mianowicie znaczki 20-to, 24-to, 30-to i 50-ciocentowe cofnięte, a w miejsce ich zaprowadzone nowe, których wartość podana będzie piśmem naklesem.

„Tróprzymierze”. Taki jest tytuł najnowszej operetki, dla której tekst napisał F. Zell, a muzykę skomponował Ryszard Gené. Operetkę tą mają przedstawić we Wiedniu.

Arthur Sullivan, znany autor „Mikada” leży o błożnie chory w Londynie.

Wystawa ogrodnicza - pszczelnicza otwartą zostanie dnia 26 b. m. w sobotę w ogrodzie botanicznym lwowskiego uniwersytetu.

Statystyka pocztowa. W sierpniu b. r. nadano we Lwowie ogółem 1.151.782 wszelkiego rodzaju posyłek, jak listy przekazy, gazety etc.; a nadeszło do Lwowa 847.762 posyłek. Dyrekcyja poczt nie podała tym razem porównania z sierpniem rokueszłego; nie wiemy więc czy ruch się zwiększa, czy słabnie.

Jeśien rozpoczęła się dzisiaj o godzinie 9 minut 19 rano.

Wściekły pies. W Słobodzie rungróskiej ma-lutki piesek pokojowy przedsiębiorcy naftowego p. Perkinsa, wściekł się i pokąsał 5 osób, a między niemi samego Perkinsa, syna jego Karola i francuskiego przedsiębiorcę p. Richarda. Wszystkie pokąsane o-coby wzięwszy ze sobą do analizy mózg zabitego zwierzęcia, wyjechały natychmiast do Bukaresztu, aby tam w zakładzie dra Babesza poddać się pasternowskiemu kuracji. Weterynarz, który psa badał orzekł, iż pies był wściekłym. Piesek ten był tak małutki, iż ważył tylko 2 funty; za rodziców jego zapłacił p. Richard w Paryżu przeszło 1000 franków.

Zawalenie się domów. Z Nowego Jorku piszą: „Najstraszliwsze niebezpieczeństwo, jakie kiedykolwiek w naszym mieście się wydarzyło, dziś w południe przeraziło mieszkańców w sąsiedztwie domów nr. 70 i 72 na Park place.

Jeden tylko był świadek nocynej tej katastrofy,

Mnie przedstawiają; panie z nśmiecchem
Dygiem za ułkon płacę głęboki,
Pan także do mnie biegnie z pośpiechem,
Ja też ku niemu kieruję kroki.
Wreszcie się wszystko szczęściem skończyło,
Zapewniłmiś sobie wzajemnie,
On, że mą poznać mnie nader miło,
Ja go, że bardzo mi to przyjemnie. —
Wtem Jan, służący, pełnając swą rolę,
Głośno oznajmia: waza na stole.

Apetyt miałem dziś niesłychany
Po dokumentnym, rannym spacerze,
Obiadek bardzo był pożądany
A więc się tak doń zaabram szczerze,
Żem w zachwyt wprawił obecne Panie,
Kawę nam czarną dano w altanie.

Przy niej gawędka, co się gdzie stało,
Kto ma za dużo, kto ma za mało,
Wreszcie najświeższa w świecie nowina
Ze za mąż idzie Panna Felina
Fakt ten niejednym snem się wydaje,
Bo tak to stało się niespodzianie,
Jednym to ością w gardziółku staje,
Drudzy tem cieszą się niesłychanie,
A Pan Borsucki zapewnia szczerze
Ze mu ten mariaż wcale nie szkodzi,
Lecz w szczerości wyznani nie całkiem wierzę,
Bo jakiś taki jak struty chodzą. —

A są osoby, co uwatyały
Ze od pół roku zzieleniał cały.
Ktoś aż gdzieś w obce wyjechał strony
By na sąsiadki nie patrzeć szczęście.
I tak dokola na różne tony
Interpretują nowe zamęcie,
Jakie prezenta przywiózł Pan młody?
I jak zostały one przyjęte?
Czy też w familii nie ma niezgody
Kto ma zamiary jakie napięte?
Jaką małżeństwo przyszłość rekuje?

Czy też kochają się Państwo młodzi?
Dość, że jak w garnku wciąż się gotuje,
Nie wiem dla czego ludzom to szkodzi?
Ila na to ponoć nie ma już rady,
Ze gdy się dwoje ludzi pobiera,
We wszystkie cnoty, we wszystkie wady
Ludzka ciekawość wszędzie się wdziera.
Ale są przecież i ci życzliwi,
Którzy to cieszy i nie nie dziwi. —
Bogaty zasób tych wiadomości
Od naszych miłych czerpiemy gości.

I tak się dalej ciągnie rozmowa
To się brzywa, to się zaczyna,
Aż znów za bory słonce się chowa
I już wieczorna wita godzina. —
Zegnają goście nas po kolei
A my na podjazd jedziem do kniei. —

W środku zielonej leśnej polanki,
Zdała zabłysła nam sierać czerwona:
Koziołek szustak, przed nim dwie łanki,
No, zdobyć nasza już upatrzona.
Już od zmyślenia tylko Michała,
Co dzierząc łojce siedzi na przedzie,
Pomyślnieś łowów zawisła cała.
Czy na strzał dobry kozła podjedzie?
Ścisnąłem silniej mój sznurczyk miły,
Panienkom żwyc serca zabili.
Jedziem powoli, noga za nogą,
By choć do dębu, co tam nad drogą,
Na rogu stoi schylony, krzywy,
Dojechać można; to strzał możliwy.
W tem pod kołami gałąź trzęsąca,
W tejsze nas chwilił sarny urządził,
Lecz równocześnie, kula gwizdnęła
I las od huku zatrząsł się cały.
Echo daleko luezy po borze
I kozioł pada z kulą w komorze.

Tam na zachodzie ciemnych chmur wały
Zaległy prawie widnokrąg cały.

aródom domu stojącego naprzeciw. Opowiada on, iż stał w progu swego domu, kiedy około południa nagle usłyszał huk jakiś, pochodzący jakoby z eksplozji gwałtownej z naprzeciwka. Zaraz potem ze straszliwym trzęskiem przednie części domów pod nrami 70, 72 i 74-y runęły na ulicę i w chwilę później owe całe domy pośród nieopisanego huk, trzasku, łomotu i krzyku zabijanych zmieniły się w kłępy gruzów w jednym okamgnieniu. Stało się to tak, że, jak się zdaje, nikt, kto podówczas w domu się znajdował, nie mógł uciec z życiem; przechodzący przez ulicę pod owymi domami zostali na miejscu pozabijani.

W dolnem piętrze jednego z tych domów mieściła się restauracja, właśnie podówczas gościnni przepełniona. Na innych piętrach tegoż domu były składy firm: Southern Publishing comp., S. Louselle et com. i Ellis et Me Donald, introligatorów. Właścicielem restauracji był niejaki Rozenfeld.

Część budynków była zajęta przez firmę aptekarską i tam prawdopodobnie wydarzył się eksplozja, lub może na drugim piętrze, po nad ową firmę, w fabryce przetapiania kruszców, w której dużo dziewcząt było zatrudnionych.

Twierdzą znów inni, że pękły rury, prowadzące parę do ogrzewania owych budynków i że tym sposobem nastąpiła eksplozja.

W restauracji było najmniej 25 do 35-ciu gości.

Dano natychmiast użyczyć alarm do straży ogniowej. Płomienie, które natychmiast wybuchły, gaszone w jednym miejscu, znów na innym się pojawiały, utrudniając pracę ratunkową. Szadono, że zginąć musiało 60—70 osób.

Pierwsze zwłoki jakiegoś 50-letniego mężczyzny dobytej najokropniej potłuczono dopiero około godziny w pół do trzeciej. Do półna w nocy pracowano; do godziny 1 ej po północy zalewie sześć zwłok dobytej zdołano, a oprócz tego około 12 osób bardzo ciężko pokaleczonych; tych wszystkich jednakże dobytej tylko z pod gruzów, chodników pokrywających; niepodobna było jeszcze dostać się do miejsca zburzonych w środku domostw. Nocą stwierdzono osiemdziesięciu zabitych. Dziem i nocy pracowali robotnicy, po większej części Włosi, około uprzątań gruzów i dozwijania zwłok ludzi pozabijanych, nietylko ze względu na krewnię, ale także ze względów sanitarnych. Mnóstwo ludzi ciegłe gromadzi się około miejsca katastrofy i próbuje napróżno przetrwać kordon policyjny.

W tydzień potem piszą:

„Nareszcie minął tydzień pełen scen rozpaczliwych. Ostatnia ofiara katastrofy na Park-place została wydobyta przedwcześnie z pod gruzów. Po dokładnem obliczeniu pokazuje się, że sześćdziesiąt osób legło we wspólnym grobie.

Lizono z początku ofiar znacznie więcej, ale jedno z nich szczególnie się odznaczało, drugie wcale na miejscu katastrofy się nie znajdowały, a niektóre przecządmie wstrzymane, właśnie tego dnia do pracy nie poszły.

Pracowano dniem i nocą przez dni kilka, a przez cały ten czas tłumy obłąkanych kordon, rozciągany przez policyjną i straż ogniową. A ileż w tym tłumie było ton szukających swoich mężów, rodziców, szukających dzieci, ile było płaczących wdów i sierot! Sceny takie tem większą sprawomale grozą, kiedy widziano reszki ludzkie tak spalone, zmiażdżone, pokalekowane, iż najbliżsi krewni poznali ich nie byli w stanie.

Od scen tych w kilku wypadkach nastąpiły obłąkania. Jeden z widzów, niejaki John Baxter, malarz pokojowy, w przystępie szale bez żadnej innej przyczyny zabił żonę i dwoje dzieci, a w końcu sam siebie zastrzelił.

Właściwa przyczyna runięcia trzech naraz domów nie jest jeszcze stanowczo dotąd stwierdzoną. Wykaze ją śledztwo, które się obecnie toczy z wielką gorliwością.

Z początku twierdzono powszechnie, że domy te runęły w skutek eksplozji przy doświadczeniach chemicznych; dziś z wyjątkiem superintendenta budownictwa nikt przypuszczenia temu wiary nie daje. Ogólne mniemanie jest, że domy jak oddawna groziły upadkiem, do którego przyspieszenia przyczyniło się ustawienie na najwyższym piętrze olbrzymich maszyn drukarskich.

W chwili katastrofy drukarnia firmy Liebler et Maass z wielkim pościem kończyła olbrzymie afisze na występy Modrzejewskiej.

Jak przystało na Amerykę, afisze będą rozlepione pomimo uszkodzeń, właśnie jako wyborna reklama wypadku.

Dr. Mateusz Dzidowski, adwokat krajowy, zmarł we Lwowie w 63 roku życia. Nieboszczyk zaliczał się do najzdolniejszych prawników w kraju, a z powodu swej sumienności, zaczości i prawości charakteru cieszył się ogólną sympatją w szerokich kołach naszego kraju. Stan adwokacki stracił w nim typową a powszechnie szanowaną osobistość. Śmierć spowodował nagły udar sercowy i to w chwili, kiedy rodzina i lekarze cieszyli się, że nieboszczyk po długiej a ciężkiej chorobie znajduje się już w rekonwalescencji.

Temperatura. Termometr + 10° R. Barometr 756°. Wczoraj wieczór padał deszcz, dziś pochmurno i chłodno.

„Vive la Pologne!“ Onegdajszą depesza przyniosła z Paryża następującą wiadomość: „Gdy wielki księga Aleksy wychodził ze znanej restauracji „Maison d'or“, przystąpił ku niemu jakiś człowiek i wywołał trzy razy „Vive la Pologne!“ Aresztowano go natychmiast. Na policyjny zeznał on, iż jest naturalizowanym we Francji Polakiem. Zatrzymano go w więzieniu.“

W roku 1867 obiegało prasę europejską podobne doniesienie z Paryża; inne jednak miało ono za koźnienie. Oweczny telegram brzmiał tak: „Kiedy car Aleksander II wstąpił na plac wystawy, młody adwokat, nazwiskiem Floquet, przyskoczył do niego z okrzykiem: „Vive la Pologne, Monsieur!“ Liczne zebrany tłum z entuzjazmem okrzyk powtórzył, a stojący bliżej podnieśli Floqueta na ramiona. Okrzyki „Vive la Pologne!“ nie ustawały. Czaszy się więc zmienili. Dziś za okrzyk „Vive la Pologne!“ we Francji aresztują i trzymają w więzieniu, dawniej zaś za okrzyk ten wolającem Floquetowi urzędowo owacę, a tysięczny tłum podał ten okrzyk i ciemnięca Polski musiał słuchać nieustających gromkich okrzyków: „Niech żyje Polska!“

Onegdajszą depesza wywołała również duże głosy w prasie niemieckiej, a „Wiener Allg. Ztg.“ podając wczorajszym telegram, dodaje do siebie słowa, które nie bardzo przyjemne będą dla samienia Francuzów, przylatującego łaską i przyjeżdżającego północnego despoty. Piase ona:

„Ten sam okrzyk, który za czasów cesarstwa znalazł entuzjastyczny odgłos w sercach Francuzów, dzisiaj pod rządem republiki odbija się echem w murach więziennych.“

Zapewne, pomiędzy 1867 a 1891 rokiem mamy rok 1870, mamy Weissenburg, Gravelotte i Sedan, i egoizm Francuzów stał się tak wielkim, że teraz nie ma miejsca w ich sercach na współczucie dla obcego cierpienia, dla obcych bólów. W roku 1867 dosyć było Polakiem, ażeby być w Paryżu na rękach noszonym; w roku 1891 chętnie wydalo-

noby z Francji wszystkich Polaków. Niemli wicherzyciel, który tak nieleknie próbował wstrząsnąć sumieniem Francuzów, zatrzymany został w areszcie; nawet w Warszawie, jak sądzimy, nie spotkaliby go nie gorszego.

Szowinizm narodowy uczynił z tego damnego, miłującego wolność narodu — biernie narzędzie despotyzmu rosyjskiego. I gdyby teraz naród polski powstał znowu by rzucić z siebie brzenię despotyzmu, kto wie, czy Francuzi nie znaleźliby się na ochotnika w szeregach rosyjskich, aby dopomóc do ujarzmienia „niepoprawnych rewolucjonistów“. Owa opiewana „l'âme de la patrie“ i sumienie Francuzów musi być bardzo elastyczne i twardym pancerzem osłonięte, skoro okrzyk biednych entuzjastów polskich nie zdolny go przebić.

A jednak, jakie niemile brzmieć musi teraz w uszach Francuzów ten okrzyk „Vive la Pologne!“

Ludność Pragi. Definitywne cyfry dotyczące ludności Pragi, a ogłoszone dopiero teraz na podstawie ostatniego spisu ludności przedstawiają się w następujący sposób. W samem mieście mieszka 146.066 Czechów i 27.127 Niemców, których liczba zmniejszyła się w ostatnim dziesięcioleciu o 3785 osób. Przedmieścia praskie liczą 239.756 Czechów i przybyło ich tu w ciągu lat dziesięciu 55.94 i 37.587 Niemców (przybyło 843.). Katolików jest w Pradze 154.790, ewangelików 16.955, osób wyznania helweckiego 15.013 a żydów 17.470. Przypomnę cięzwadzi, że Lwów, od Pragi wraz z jej przedmieściami cztery razy mniejszy, liczy 3 razy tyle żydów, Warszawa zaś większa od Pragi o dwadzieścia i kilka tysięcy ludności, ma ich 8 razy więcej, niż stolica Czech, t. j. około 140.000. Szczegółowa Praga!

Pewien lekarz angielski. imieniem Granville występuje ostro przeciw wstrzemięźliwości. W jednym z numerów londyńskiego „Timesa“ umieszcza on obszerny artykuł, w którym wyraża swoje poglądy na tę sprawę. Otóż wedle rozumowań pana Granville zupełnie wstrzymanie się od wina i piwa jest daleko szkodliwem dla zdrowia ludzkiego, aniżeli, gdy się czasem przebrzeże miarkę w picie. Używanie tych napojów nie wpływa wcale na wypadki obłąkania, owszem p Granville sądzi, że wypadki te zdarzają się coraz częściej właśnie od czasu, jak poczęto tworzyć zwłazki ku szerzeniu wstrzemięźliwości. Ciekawem byłoby obliczenie, ile z tych, którzy „piją“, popada w choroby umysłowe, bo londyński propagator alkoholu zapewnia, że procent ich jest bardzo nieznaczny. Najczęściej choroby, jak suchoty, rak, podagra i przypadłośći sercowe, mają swe źródło w słabym organizmie człowieka, a owo karmienie datuje się podług rozumowań p. Granville właśnie od tego czasu, gdy woda i „cienkie“ wino zajęły miejsce piwa i silnego wina. W końcu zapewnia on, że wstrzemięźliwość wywiera nadzwyczaj ujemny wpływ na obyczajowy, duchowy i cielesny rozwój narodu.

Zdaje się, że uczony lekarz londyński, pisząc te wielce cenne uwagi, musiał być sam pod wpływem protegowanego przez siebie plynu.

„Revue des deux mondes“ w zeszycie z 1 września zamieszcza przekład francuski klejnotu naszej literatury nowelistycznej, jakim jest bezspornie „Madonna busowska“ Władysława Łozińskiego, ogłoszona przed kilku laty w „Przeglądzie polskim“. Przekład dokonała pani Małgorzata Poradowska z domu Gachet, znana zaszczytnie autorka „Jagi“ i „Panny Mici“ oraz kilku tłumaczeń francuskich z utworów belletrystyki polskiej.

W Szwecji otwarto 15 b. m. nowy uniwersytet w mieście Gothenburg. Jest to zatem trzeci z rzędu uniwersytet w tem państwie.

Największy dzwon w Styrii, otrzymał kościół odpustowy w Markzell. Dzwon ten o średnicy 213 centymetrów waży 600 kilogramów. Poświęcenie jego odbyło się uroczystie w dniu 7 b. m., poczem wyciągnięto go na wieżę. Odłanie tego dzwonu udało się wybornie, ma on nadzwyczaj czysty ton G, harmonijnie dostrójony do tonu i innych dzwonów tego kościoła. Potęga i piękność tonu podobala się nadzwyczaj zebranym licznym pielgrzymom. Twórcą dzwonu jest Piotr Hlizer nadworny odlewarek dzwonów w Wiener Neustadt.

Roczna śmiertelność na ziemi wynosi według obliczeń pewnego pisma angielskiego 33 milionów osób, co równa się 91.554 wypadkom śmierci na dzień, 3730 na godzinę, a 62 na minutę. Życie ludzkie trwa przeciętnie 38 lat. Jedną czwartą część ludzi na ziemi omiera przed skończeniem 7 lat życia, połowa przed skończeniem, albo przy skończeniu lat 17. Sta lat życia dobiega na 10.000 ludzi jeden człowiek, dziesięćdziesiąt lat dobiega jeden na 500, a sześćdziesiąt jeden na 100. Osoby żyjące w stanie małżeńskim żyją dłużej, jak osoby stanu wolnego. Na tysiąc ludzi dochodzących 70 lat życia, liczą 43 duchownych i polityków, 40 rolników, 33 robotników, 32 żołnierzy, 29 adwokatów i inżynierów, 27 nauczycieli, a 24 lekarzy.

Teatr. Dziś we środę (3 b. m.) wieczorem „Weasle komoski z Windsor“ („Figue kobiet“) komedia w pięciu aktach z baletem, Wiliama Szekspira, z muzyką wyjętą z opery pod tym tytułem, Otona Nicolai. — Jutro we czwartek „Straszny Dwór“, opera w 3 aktach Moniuszki. Pierwszy występ gościny pana Aleksandra Myszugi, tenora opery warszawskiej.

Jutro więc usłyszymy p. Myszugę w „Strasznym Dworze“ jako Stefana. Oprócz tego jeszcze wystąpi p. Myszuga w „Fauscie“ i „Halece“. Partye z oper Moniuszki należą do najlepszych kreacji w repertuarze p. Myszugi, występując więc w nich sprawa on mieszkańcom naszego miasta prawdziwą biśiadę artystyczną. Z p. Myszugę wystąpi na scenie naszej panie Jadwiga Camilowa i p. Pawlikówna, oraz pp. Zegarkowski i Teodor Borkowski.

Część ekonomiczna.

§ Sprawozdanie z targu zbożowego na Kieparzu.

Kraków 23 września. Tendencja zwykła, jaka w sobotę w Berlinie i Wiedniu na giełdach zbożowych objawiła się, ustąpiła tymczasem miejsca słabemu usposobieniu, a pod wpływem tej wiadomości kupujący uznali za stosowne ograniczyć się w zakupach, tem bardziej, że w obec znacznych zapasów, jakie na tutejszym placu mają do dyspozycji, każdej chwili znaczne nawet potrzeby mogą znaleźć za spokojenie. Z drugiej strony, na prowincyi gotowego zboża jest mało, i z tego względu właściciele do ustępstw wcale nie są skłonni. W tych warunkach o większych obrotach mowy być nie może; to też targ dzisiejszy na Kieparzu odbył się w usposobieniu bardzo spokojnem, a drobne obroty, jakie miały miejsce w pszenicy i życie, odbywały się po cenach obniżonych.

Placono: za pszenicę białą od 11.25—11.70, za czerwoną od 10.90—11.50, za żółtą od 10.50 do 11.45 zł. za żyto 9.80 do 10.65 zł.; za jęczmień browarny od 8.00 do 9.00 zł.; na pszę od 7.25 do 7.75 zł.; za owies nowy od 6.25 do 6.50; rzepak od — do —. Wszystko za 100 kilo gramów.

Wiednie 21 września.

(Z.) Przed kilku tygodniami jeszcze uważano wiedeńską giełdę jako jedną podporę silnej tendencji a pierwszorzędne organa finansowe londyńskie nie miały dość słów uznania dla spokoju, jaki targ nasz wobec wszystkich wstrząśnień zachować potrafił. Dziś sytuacja zmieniła się do niepoznania, i nasz targ nie mógł dłużej się opierać międzynarodowemu osłabieniu, a wypadki z drugiej połowy sierpnia tak zdziwiającowały siły tutejszych finansistów, że dzisiaj zaniechaniem i trwożliwością przewyższa targ wiedeński wszystkie inne giełdy europejskie. Dziś znów kursa znacząco się cofnęły. Nie są już gracarowe odlemkami, ale straty, które w procentach obliczać można. I tak Bdenkredyty straciły dziś po 6 zł., Noribahny po 25 zł., Staatsbahny po 5 zł., akcje towarzysztwa żegluga po 9 zł. na sztuce. Spadek ten nie powinien jednak zbyt przerzać, gdyż żadne polityczne motywy, ani też opłakany stał instytut finansowy nie jest jego powodem, lecz wyłącznie olbrzymie sprzedaże, jakie rozpoczęły w sobotę, a dziś dalej uskuteczniają. Powodem zaś tych sprzedaży jest to, iż spekulanci widzą, że w żaden sposób nie będą mogli prolongować swych zobowiązań na przyszły miesiąc, zresztą boją się nawet tej prolongaty. Pogłoski polityczne, chociaż aż nadto widocznie zakrywają na bjęk, znajdują chętną wiarę dla tego głównie, że wszystkim ciężko bardzo dotkliwie zaciągnięte zobowiązania. Po sprzedażach sobotnich i dzisiejszych poznać można, że giełda nasza zanadto była przeładowana, teraz odbywa się proces częściowego jej ulżenia, który na giełdę uzdrawiającą wpłynąć powinien, tak, że w przyszłym miesiącu powinny stosunki już zacząć rozwijać się normalnie. Złoto podrożało dzisiaj, ale także nie dla jakichś politycznych motywów, tylko dla tego, że do arbitrażu wpływa go mało, a potrzeba go wiele na wypłatę kuponu. Spadek papierów naszych będzie miał niewątpliwie ten skutek, że arbitraż, korzystając z niskiego kursu, zakupując będzie dla uskutecznienia pokryć, zwłaszcza na rachunek Berlina. Już dziś spodziewano się tego, wszelako dopiero na pół godziny przed zamknięciem targu zakupił arbitraż kilka większych pozycji. Na wiadomości polityczne zwracano dziś mało uwagi, kolportowano np. wprawdzie pogłoskę, że Francja żądała od Anglii ewakuacji Egiptu, pogłoska ta wszelako tylko berliński kontrynne pewną usługę oddała; u nas i bez niej było aż nadto ochoty do zniżki. Bank angielski, jak mówią, będzie musiał w tym tygodniu jeszcze podnieść stopę procentową, gdyż kurs szterlingów spadł i bankowi wypadnie wyśłać trochę złota napowrót do Ameryki. O rosyjskiej pożyczce ogłoszono już urzędowanie, że emisję jej objął Credit foncier, Credit Lyonnais i Banque de Paris. Udział Credit foncier zdziwił wszystkich, bo wedle statutów nie wolno temu instytutowi obejmować emisji obcych pożyczek, Francuzi obeszli ten przepis statutu w ten sposób, iż mówią, że to będzie tylko komisjona sprzedaż, a nie emisja. Rząd rosyjski przywiązywał wielką wagę do współdziałania Credit foncier, gdyż będzie to moralnem poparciem dla pożyczki. Kurs subskrypcyjny jej wyniesie około 80. Zniżka dzisiejsza była ogółem, żaden papier ani bankowy, ani kolejowy, ani przemysłowy nie był od niej wyjąty, spadły także renty.

Ostateczne notowania:

Kredyty austri 273—, węgierskie 322 25, Anglobank 149 25, Unions 223—, Bankverein 105—, Ländebank 196—, Ludwika 201 50, Czarniowieckie 233—, Renta papierowa 90 35, srebrna 80 35, austriacka złota 109 85, papierowa 101 75, węgierska złota 102 50, papierowa 100 05, dukat 5 59—, 20-frankówka 9 34 1/2, marki 11 56, ubło 1 33 zł.

Z zbożowych targów.

	Lwów	Tarnopol	Podwo-	Jaroslów
23 września				
Pszenica	10 80—12 00	10 11 00	9 90	10 80
Zyto	9 20—9 85 9	9 40 80	8 90	9 50—9 90
Jęczmień	6 90—7 70 6	7 25 6	7	7 25 8
Owies	7—7 60	6 80 7	6 70 7	7 25 8 80
Groch	6 50 9	6 50 8	6 25 8	6 50 9—
Wyka	5 25 5 80			
Rzepak	13 50 14 50	14—14	13 25	14—14 60
Chmiel				
Konic. czar.	42—42	41—48	41	47
Konic. biała				
Okowita				

wszystko za 100 kilo netto bez worka. Okowita gotowa za 10.000 litr. pr. loco Lwów 18 50 do 19 60 zł. Chmiel 55—do 60—zł. za 50 kilo loco Lwów, nominalnie.

Uspokobienie spokojne.

§ Z wiedeńskiego targu na bydło. Na poniedziałkowy targ przypędzono bydła rzeźnego 3117 sztuk opasowego, 1501 z paszy i 1264 sztuk chudego. Razem 5882 sztuk. Pomiędzy temi przypędzono z Galicji 529 sztuk opasowych, z paszy i 385 sztuk chudych, z Bukowiny 281 sztuk bydła opasowego. Ogółem przypędzono o 1478 sztuk więcej, niż zeszłego tygodnia, a z samej Galicji o 54 więcej. Nie sprzedano 346 sztuk. Popyt był słaby. Ceny towaru przedniego w porównaniu z zeszłym tygodniem spadły przeciętnie o 1 zł. Ceny innych gatunków o 2—3 zł.

Placono: galicyjsko-bukowiński woły opasowy po 54—do 60—, za towar przedni po 61—do 64—, wyjątkowo po 65—do 66—; węgierskie woły opasowe po 55—do 61—, za towar przedni po 62—do 65 50, wyjątkowo po 66—; z innych krajów koronnych woły opasowe po 55—do 62—, za towar przedni 63—do 66—, wyjątkowo po 67—do 72—; woły z paszy po 51—do 57—; krowy po 22—do 35—; stadniki po 23—do 37—; bawoły po 19—do 31—zł. za 100 kilogr. żywej wagi. Bydło chude po 20 do 105 zł. za sztukę.

§ Wyrób piwa w Galicji. W miesiącu lipcu 1891 r. ogółem było w ruchu 148 browarów, w których wywarzono 61.201 hektolitrów piwa. — Najwięcej browarów, bo 19, było w ruchu w powiecie rzeszowskim (5.606 hekt.), następnie w powiecie brodzkim 19 gdzie wywarzono 4.579 hekt., w powiecie tarnopolskim 17 (4.278 hekt.) w przemyślim 13 (3.657 hekt.), w krakowskim 11 (4.103 hekt.), w stanisławowskim 11 (4.246 hekt.), w sarnockim 10 (3.921 hektol.), w nowosądeckim 9 (3.788 hekt.), w lwowskim 9 (1.984 hekt.), w tarnowskim 8 (2.673 hekt.), w samborskim 7 (2.284 hekt.), w kołomyjskim 6 (2.210 hekt.), w mieście Lwowie 5 (12.440 hekt.), w mieście Krakowie 4 (3.432 hekt.).

Telegramy „Przeglądu“

Wiednie 23 września (przyw.) Potwierdza się, że rząd grecki zwrócił uwagę mocarstw na opłakane stosunki na Krecie i wskazał konieczność mianowania gubernatorem chrześcijańską.

Paryż 23 września (przyw.) Do istniejących trzech konsulatów rosyjskich w Paryżu, Marsylii i Bordeaux, przybędą nowe w Rouen i Havre, wicekonsulat w Cherbourg zostaje zamieniony na

generalny, wicekonsulaty w Mentonie Villa Franca i Nicei zostają zniesione, a utworzony będzie generalny konsulat w Nicei. Rząd tutejszy otrzymał poufne doniesienie z Petersburga, że jeżeli mocarstwa zachodnie poczynią kroki w Chinach, Rosya do nich się przyłączy i wysła tam krzyżowców.

Sofia 23 września (pr.) Obchód unii bułgarskiej miał tego roku o tyle większe znaczenie, że inwestycja księcia godnością generała gubernatora Rumeli upłynęła ostatniego kwietnia b. r. a Porta milcząco status quo uznaje i nie pnowiła nominacji. Dowodem dobrych stosunków z Turcją jest i ta okoliczność, że tym razem do obchodu unii nie przyłączyły się wcale wieści o proklamowaniu niepodległości.

Malarz Piotrowski otrzymał mieszkanie w klasztorze koło Warny, gdzie maluje portret księcia, przebywającego w letniej werniejskiej rezydencji nad morzem.

Wenecya 23 września (przyw.) Pielgrzymka polska przybyła tu dziś w zupełnie dobrem zdrowiu. Dziś odjeżdżamy dalej na Padwę, Bolonię, Loretto, Ankong i Assyż do Rzymu, gdzie stanemy w sobotę.

Petersburg 23 września (przyw.) Na pamiątkę ocelenia rosyjskiego następcy tronu w Japonii otworzył emir Buchar pierwszy publiczny szpital w Bucharze.

Paryż 23 września (przyw.) Budżet Sudanu podniesiono do 4.500.000 fr. Wpływ francuski znacznie tam wzrasta. Przedwiko Saworyemu, stawiającemu jeszcze opór, wyruszył z wyprawą pułkownik Humbert.

Wiednie 23 września. Dzisiejszy biuletyn o zdrowiu hr. Taaffeego opiewa: Pacjent cierpi na częściowe zapalenie skóry na głowie. Gorączka nieznaczna, ogólny stan zadawalający, chory musi jednak leżeć w łóżku.

Petersburg 23 września. Ostatni biuletyn o zdrowiu w ks. Pawłowej brzmi: Wczoraj w południe stan chorej nagle się pogorszył, i nastąpiły silne kurcze żołądka. Wczorajem chorej wprowadzono siłę polepszyło, ale siły ją opuszają.

Saratów 23 września. Na nadzwyczajnem zebraniu ziemst uchwalono prosić rząd o wydanie zakazu wywozu owy i hreczki z Rosyi.

Londyn 23 września. Rząd angielski uznał obecny rząd chilijski.

Berlin 23 września. Przy wyborach delegatów na kongres socjalistyczny w Erfurcie wybrały trzy okręgi delegatami swymi zwolenników dzisiejszej frakcyi socjalistycznej. Między wybranymi znajduje się także pani Iher. Cztery inne okręgi wybrały trzech zwolenników frakcyi i jednego opozycyjnego.

Berlin 23 września. Kreuz. Ztg. na podstawie jak najwiarygodniejszych informacyj zapewnia, że ani słowa prawdy nie zawierało w sobie doniesienie „Gazety Koloniskiej“, iż cesarz Wilhelm przesłał carowi zaproszenie do odwiedzenia Berlina. Zdaniem Kreuz. Ztg. musiano zmistyfikować korespondenta „Gazety koloniskiej“.

Paryż 23 września. Wczorajsze dzienniki wieczorne bardzo życzliwie omawiały zniesienie przymusu paszportowego w Alzacji i Lotaryngii. Temps pisze, że zarządzenie to jest nie tylko pokojowe, ale nadto takim, które podsyca ku pokojowym innym czynom. Zniesienie przymusu tego znajdzie we Francji przyjęcie, odpowiadające duchowi, który je wywołał.

Wiednie 23 września. Cesarz przyjmował wczoraj przedpołudniem ministrów węgierskich Szaparyego i Weckerlego.

Budapester Correspondenz donosi, że delegacje rozpoczną się 9 listopada.

Polit. Corr. otrzymała od korespondenta konstancyjskiego sprawozdanie o rozmowie jego z nowym wielkim wezyrem Dżawedem baszą. Nowy wielki wezyr zapewnił, że zmiana gabinetu tureckiego nie oznacza żadnych zmian ani w zewnętrznej ani w wewnętrznej polityce Turcji. Nowy gabinet jest tylko dalszym ciągiem dawnego, a zmianę przewidywać można chyba w tem tylko, że nowy gabinet rozwinię większą energię. W ciągu rozmowy podniósł wielki wezyr kilka krotkie, jak serdeczne są stosunki między Turcją a Austro-Węgrami.

Król saski przybędzie 4 października do Wiednia. Na dworcu powita go Cesarz, namiestnik, komendant korpusu i prezes policyi. Z dworca pojadą obaj monarchowie do Schöbrunn, spożyją tam śniadanie, poczem ze stacyi Hetzendorf wyjadą na łowy górskie do Styrii. W łowach tych weźmie udział także wielki książę toskański i książę bawarski Leopold.

Kopenhaga 23 września. Włoski następcę tronu przybył tutaj. Na dworcu powitał go książę duński Waldemar. Król wicz zamieszkał w pałacu poselstwa włoskiego.

Haaga 23 września. Rząd — jak zapewniają — postawi wniosek, aby ankietę robotniczą przedłożono do 1 września 1892.

Dzienniki tutejsze donoszą, że minister wojny na razie zaproponuje tego rodzaju reformę w armii, aby zaprowadzono dziesięcioletnią służbę wojskową, z tego sześć lat służby czynnej, a cztery lata w rezerwie.

Berlin 23 września. Nordd. Allg. Ztg. widzi w tem, iż właśnie teraz zgłaszano przymus paszportowy, dowód zaufania dla ludności Alzacji i Lotaryngii, tudzież dowód, iż kompetentne sfery niemieckie uznają, że stosunki w Alzacji i Lotaryngii są skonsolidowane.

Cetynogóra 23 września. Czyniąc zadanie żądaniu Czarnogóry ukarać owego żołnierza tureckiego, który strzelał na okrąg czarnogórski, czło i pół letniem więzieniem w twierdzy Saint Jean d'Acre.

Moskwa 23 września. Wielka księżna Aleksandra leży już piąty dzień nieprzytomna, wszelako lekarze dostrzegli już pewne objawy poprawy, chociaż choroba jest bardzo osłabiona, mimo to nie ma oznak pogorszenia.

Petersburg 23 września. Dzienniki tutejsze witają wprowadzenie ułatwień paszportowych na granicy Alzacji i Lotaryngii jako dowód, że osoby panujące żywią uczucia bardzo cenne dla sprawy pokoju i mogące doprowadzić do uspokojenia umysłów w Europie.

Pallanza 23 września. Królowa włoska i matka jej księżna Genui, przybyły tu ze Strasy w odwiedziny do królewskiej pary rumuńskiej i zabawiły u niej całą godzinę.

Ludność tutejsza witała serdecznie obie panie.

Rzym 23 września. Do Reformy donoszą z Pallazy, że stan zdrowia królowej rumuńskiej poprawił się znacznie. Bolesci występują rzadziej i nie są już tak gwałtowne, a siły powracają.

zwolna. Mimo to jednak będzie musiała królowa długo jeszcze szanować się.

Waszyngton 23 września. Rząd Stanów Zjednoczonych zgodził się już z Anglią, Niemcami i Francją co do wspólnej akcji na wypadek gdyby Chiny w razie jakichś rozruchów nie chciały uwzględnić żądań mocarstw o odszkodowanie Według zawartej już w tej mierze ugody, mają okazy wojenne każdego z tych mocarstw w danym razie służyć za miejsce schronienia dla Europejczyków bez różnicy narodowości i chronić mają konsulatory zagraniczne i interesa państw europejskich.

Przyjechali do Lwowa

dnia 23 września 1891.

HOTEL ŻORŻA. A. Hubicka z Otydowa. A. Gniewoszowa z Kontów. A. hr. Dzieduszycka z Izydorów. Dr. Trzeciak z Taurawa. M. hr. Komorowski z Chodorowa. A. hr. Potocki z Krzeszowic. M. dr. Rosenstock z Skatlat. G. Brauer i L. Zels z W

